

Kas istutada või külvata?

VIIO AITSAM

Tavaliselt on nii, et istutatakse viljakale mullale ja külvatakse vähemviljakale.

EDA TETLOV,
metsakaitse- ja metsa-
uuenduskeskuse
juhtivspetsialist

Pärast lageraiet on metsaomanikul kaks võimalust raiealale uut metsa saada: kas külvata või istutada ise uus mets või oodata, millal loodus tühjale alale seemne poetab. Tegusale metsaomanikule jääb küsimus: kumba kultiveerimisviisi eelistada, külvi või istutamist?

Tähelepanelik tegija vaatab kindlasti, mis puuliik raiealal kasvas ja kui terve ning tootlik see oli. Kui puuliigi vahetus ei ole omaniku hinnangul vajalik, võib näiteks kuuseraiesmikule uued kuused kasvama panna.

EELISED JA PUUDUSED

Kahe kultiveerimisviisi vahel otsustamisel tasuks kaaluda mõlema eeliseid ja puudusi.

Külvi eeliseks võib pidada selle tegemise kiirust ja võimalust mehhaniseerida: masinaga külvates on võimalik teha maapinna ettevalmistus ja külv koos. Külvis toimub edukamalt looduslik valik ning kasvukohal paremini kohastuda suutvad puutaimed moodustavad metsa. Külvi eeliseks on ka odavus.

Külvi peamine puudus on suurem hooldamisvajadus, eriti viljakamatel aladel. See nõuab tegijalt nii aega kui raha. Puuduseks on ka suurem seemnekulu. Tavaliselt külvatakse mändi, harvem kaske ja kuuske.

Istutamise peamine eelis on kokkuvõttes hooldamiskuludelt, sest suuremad taimed suudavad edukamalt konkureerida rohhtaimedega toidu, vee ja valguse pärast. Taimed peavad hästi vas-

Arukase urvad kuivamas. Seeme on juba küps – urvad turritavad.

tu ebasoodsatele ilmastikutingimustele, mida ei saa öelda külvist tärnanud tõusmete kohta.

Istutamise puuduseks on selle töö kulukus ja vähene mehhaniseeritavus. Taimed maksavad omajagu ja ka istutus-töö pole odav. Kui taimi ei hoita enne istutamist hoolikalt, võivad kaod olla üsna suured.

Taimi istutades pole looduslikku valikut – istutaja otsustab, kuhu taim kasvama panna. Tavaliselt istutatakse kuuske, mändi, kaske, kõvalehtpuuid või pärna.

Hea tava on, et istutatakse viljakale mullale ja külvatakse vähemviljakale.

PUISTUSEEME VÕI SEEMPLASEEME

Külviks vajaliku seemne võib ise varuda või osta. Sobivaim on kohaliku päritolu seeme. Tähtsamate metsapuude (kuusk, mänd, kask, sanglepp, saar) seemet müüb RMK (www.rmkk.ee).

Okaspuuseemet ostes võib valida, sõltuvalt päritolust, puistuseemne või seemlaseemne vahel. Puistuseemet tasuks eelistada kehvatel, seemlaseemet viljakamatel kasvukohtadel. Kui ei olda külvikoha viljakuse hindamisel kindel, võib osta eri kategooria seemneid ja enne külvi need segada.

Kuuse ja männi puistuseemne ostul tuleb järgida ka päritolupiirkonda. Kuuse puhul on Eesti jagatud kaheks ja männi puhul neljaks päritolupiirkonnaks. Ida-Eesti piirkonna kuuseemne sobib kasutamiseks kogu Eestis ja sama on Kagu-Eestist pärineva männiseemnega. Seemet on arukase osta vajaminev kogus, sest mõned seemned (kask) kaotavad sobimatul hoidmisel kiiresti idanevuse.

KÜLVAMISE ABIVAHENDID

Tuntuim külvamise abivahend on külvikarp, mis sobib männiseemnete külviks. See koosneb seemnemahutist ja seemnete väljaandmise mehhanismist ning selle saab kinnitada rehale külvaja jaoks sobivasse kõrgusesse. Kui külviparaati ei ole, võib külvamiseks vajaliku anuma valmistada plastpudelist, tehes pudeli korgi sisse nii suure augu, et seemned sealt välja tulevad.

Külvi hooldamisel on suurim töö rohu tõrjumine. Eriti hoolas tuleb olla valgusnõudlike puuliikidega (mänd, kask) ja viljakates kasvukohtades, kus rohukasv on kiire. Seenhaigustest võivad männikülvi kehval aastal kimbutada võrsevähk või pudetõbi.